

Sy-li spěwał,
Pillnje džěłať,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatosť
Zradny je.

Za staw sprócný
Napoj mócný
Lubosć ma;
Bóh pak swěrný
Přez spar měrný
Čerstwosć da.

Njeh ty spěwaš,
Swěrnje džěłať
Wšědny dny;
Džěń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes ma
Njeh ći khma
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Šserbske njedželske łopjeno.

Wudawa ƙo kóždú ƙobotu w Šsmolerje; knihibizicjerni w Budyschinje a placzi šchtwórtlětnje 1,50 hr.

8. njedžela po šwjatej Trojizy.

Mat. 21, 28—31.

W šćenju na džěńńińichu 8. njedželu po šwjatej Trojizy rěči Šnješ wo tym, ƙo hodža ƙo dobre płodny šběracz jenož wot dobrych šchtomow. Płodny ƙu tak šnamjo, na kotrymž hižom pšnajemy, hacz je šchtom dobry abo šhnińy. Wón to praji w pohladanju na sadzerženje čłowjekow ł njemu a ł Wótzej. Šak wjele, tež njes nami, kiž ƙu hnydom hotowi łe Šnješej rjez: Šnježe, Šnježe! A Šnješ, kiž hlada na wutrobu, wón, kiž ƙebi žada, šo bhymy po jeho šłowje a wučěbje činili, wón jich wotpołasa. Ša waš nihdy nješym ješnal; a połasa na to, šak budža do Božeho kraleštwja pšhincz jenož čji, kiž činja wolu jeho a jich Wótza w njebjěach. Wolu Božu činicz, to žada ƙebi tež šłowo našeho džěńńińišeho tekšta, hdyž rěči wo dwěmaj džěłaczerjomaj w Šnješowej winizy.

I. Dha ƙu tajzy, kiž ƙo najprjedy wobaraju, a činja tola potom po Šnješowej woli.

II. A ƙu tajzy, kiž drje pšhichotujuja, a potom tola nječinja.

I. Wo dwěmaj džěłaczerjomaj w Šnješowej winizy. Dha ƙu tajzy, kiž ƙo najprjedy wobaraju, a činja tola potom po Šnješowej woli. Šawěrnje ja praju wam: Šlonizy a šurwoy móža drje šerje do Božeho kraleštwja pšhincz, hdyž-li wy, šak tu rěči Šnješ ł šarisejšim a pišmaručenym. Šhutne, čzežke, šhoštaze to šłowo, a rěčane runje ł tym, kiž měnjachu, šo je jim wěšte wěczne kraleštwjo. Šnješ pať jich račnuje do tych, kiž drje tež „haj“ rjetnu, a tola potom nječinja po tym, šchtož Šnješ ƙej wot nich žada. Na druhim bołu pať runje w našim

tekšce tež špšnajemy, šo Šnješ hrěšnića wroczo njestorczi dla jeho hrěcha, ale šo jeho horjebjerje radny a ł wješelosćzu, šo jemu wudawa, hdyž potutu čini, hdyž ƙo wobroczi. Wšchak ƙu tež ša hrěšnića junu wotwriene njebjěka, tež jemu je pšhichotowana lubosć Šnješowa.

Našy tekšty nam powjeda, šo ma nan dweju šymow. A přenjen u rjetnje nan: Wój šyno, dži ty, džěłaj džěńš w mojej winizy. Šako nan ma wón prawo, ƙebi to žadacz wot šyna. Ale šynu wotmolwi, jeho wotpołasujo: ja nočzu. Wěšche ƙebi drje něšchto druhe proškwšak a nanowa pšhichotownja pšhincz jemu w nješladnym čažu. Ale potom tola ƙo dopomni na šwoje džěčaze pšhichotownosće. Wón čuje, šak je šwojeho nana rošhnewal; to čze šažo wurunacz a wón ƙo łaješche a woteńdže tam.

Šnješ rěči tute šłowa, ƙo počahuju na Bože kraleštwjo. Šnješ teje winizy je Bóh. Džěči, to šymy my! Šóždeho wot naš potwola wón do šwojeho džěła; a wón ma prawo ł temu. Šam w tajkim džěle ma ƙo połasacz, hacz šymy hódni herbštwja, šotrež ma pšhichotowane ša šwoje džěči. A tajšeho džěła je wjele. Šo je džělo nad nami šamymy, šo by našcha wutroba čjišta wostala, šo bhymy ł njeje won wutorhali wšcho to, šchtož je hrěščne a šchtož wjedže do štaženja. Dha mamy šastupicz do džěła šnutšłowneho a šwonšłowneho mišionštwja; a hdyž wi-džimy, šo Šnježi hrěch a šo ƙo pšhichotuje wotpad wot Bóha, tam nam šlinezi jeho napominanje: „Wój šyno, dži ty, džěłaj džěńš w mojej winizy.“

Ale šak wjele je jich, kotrymž je to wobčežne. Njewěřazi, šwětni čłowjekojo, kiž čzedia jenož po šwojim špodobanju žiwi bhcz Šak šhubjety šyn tam čžěła ł bliškosće nana, šak je

šljihceč s jich rta, abo tola smutščak w jich wutrobje jich wot-
poľasanje: Ja nočnu. Bože kłowo a biblija, Boža kłužba a
kłwate wotkasanje, kłheščizijanska woporniwosć a dobrotu či-
njenje, wo wšchém tym njechadža nicžo wjedžecž. Wono so sda,
kaž bychu šhubjeni byli. — Ale Bóh čaka tež na nich. Hišćeje
wón jich njeľatama. Wón dže sa nimi. Wón wjedže jich po
kłwojich pucžach. A tajke jeho pucže wjedu husto nuts do čžežkeho
domachpytanja, do nušy a kłhorosće; husto traje doľho, prjedy
hacž tajki čłowjek so sažo dopomni na kłwojeho Boha a na
kłwoju pschizkušnosć pschecziwo njemu. Zyla hordosć čłow-
skeje wutrobny dyrbi byč najprjedy roslamana a pschewinjena;
ale hdyž potom tajki čłowjek w pólnacžu kłwojeje kłabosće so
sažo namata k kłwojemu Wótzej, a so wusnaje: „Ja kłm hrě-
schil w njeju a psched tobu“, dha je nad tajkim hrěschnikom
w njebježach wjazy wjeľela, hdyž-li nad 99 prawymy, kiž po-
kutny njepotřebaju. Wo to čžemy Boha prokřecž, so by so nam
radžicž dat, hdyž pytanu s nascheho hubjenstwa pucž k njemu, so
bychmy byli wjeľeli kłheščizijeno, kłobu dželajo w Anjesowej wi-
nizy, nam kłanym k žohnowanju kaž hižo sa tuto, tak junu sa
wěčžne žiwjenje.

II. A ku tajzy, kiž drje pschizkušuja, a potom tola nje-
čžinja! Hacž drje njebudže tak, so budže tych, kiž so runaju
prěnjemu kłny, wjele mjenje, hacž tych kiž drje rjeknu „Haj“
na Anjesowe wabjenje, a tola potom nječžinja po tym, sčtož
tón Anjes kłebi žada. To wšchaf njeje tak jara čžežko, hdyž je
wutroba kłnana prawje japschinnjena, tajke haj prajicž; ale
s wuwjedženjom je wšchaf potom žyle hinašcha wěž. Prashkej so
pacžerške dječžo; s wjetšcheho dželca maju tute dječzi tež wolu, na
prawym, Bohu spodobnym pucžu wostacž. Ale tak wjele s nich
wotpadnje hižo sa krotki čžak. Hdyž mlody por steji psched
Anjesowym wotarjom, dha je jemu wěšće s wutrobny rěčžane
tamne kłowo: Ja a mój dom čžemy temu Anjesej kłužicž. A
pschinděsch sa někajki čžak do jeho doma, dha njenamatašch nicžo
wo tym, sčtož běšche kłubil. Hřschnik w pólnacžu kłwojeho
hrěcha drje čže so polěpschowacž, a njewotpoloži tola žadny
kłwojich hrěchow. Tón Šbóžnikl praji: Čžecže sa mnu hieč, kiž
kłm waš wuswolil, dha čžinče moju wolu! Haj, Anježe, drje
rjeknu, a čžinja tola po tym, sčtož kłwět jim pschikasa. Pod
kščižom Křřstuwowym kłubja, so čžedža lubowacž teho Anjesa
dla jeho hnady a lubosće; a bóršy sažo sabudža na jich kłu-
bjenje. Hdyž kłwěcha wo duchownej nušy póhanow, abo psche-
ščžahanych, abo domachpřtaných, tak ku dha hotowi, so bychu pom-
hali, a bóršy jich sahorjenje wošlabnje, a jich wutroba budže
šynna a jich ruka so njewotewri. Kšheščizijeno po mjenje a
s ztom, niž paľ s wutrobu a wopravdže. Ale: woni njebudža
wšchizy, kiž ke mni rjeknu: Anježe, Anježe, do njebješkeho krale-
stwa pschincž, ale či, kiž wolu čžinja mojeho Wótza w njebježach.
Tak postasa tón Anjes tež tu, so so jemu přeni teju kłnowo ľepje
spodobasche, hacž drubi. A tola, to dospokne, to prawe tež to
hišćeje njeje. „Haj“ prajicž na Anjesowe wabjenje, a po tym
tež čžinicž, to je to, sčtož kłheščizijana wučžini. — Ale doľelž tón
Anjes suaje kłabosć čłowjeka, tehodla njesamkne pucž k wěčž-
nosćzi psched hrěschnikom, hdyž jenož pokutu čžini a čže so wo-
bročžicž. A tak mamy rošymicž jeho kłowo wo žlonkach a
kurtwach s bohatsťwa a jeho bójškeje kłmilnosće a hnady, kotraž
čže hrěschnikoto šbóžnych čžinicž. Ale pokutu čže wón widžecž,
wobročenje a pschemějenje nascheye myšle. To ku wrota
k wěrije. Hdyž paľ je wěra tam tež budže so radžicž, so jene
budžemy s naschim Anjesom a Bohom so posbchamy kłwoje myšle
wot wšcheho semškeho a jachodneho k temu, sčtož je wěčžne.
W tym paľ leži měr, kotřžž nam njemóže wšacž žadny njeměr
kłwěta. Bóh nam daj so bychmy wjeľeli dželacžerjo byli w jeho

winizy, so by najče bylo to šbóžne žiwjenje wo wěčžnosćzi.
Šamjeň. W. we W.

Hola.

S lužistich wobrašow Adolfa Čžerneho.

(Štómějenje.)

Wó potajkim!

„Wjeršchpomash“, wotmolwjesche s wčžipnym pohladom na
mnje a postasa mi rjane subki. Njebšche na njej ani kłwěta bojo-
seje widžecž, nawopať hrasesche wokoľo jeje hubicžki so sečžetazy
kłměwť; a wěčžž so kłměšchtej, najšterje ju moja swotkownosć
roštwješesche!

„Holečka, to je horzo!“ sapočžnam rošmotwu. Nješměčže
so mi, so kłm tak sapočžak; sapočžnu tak hinašchi kładonojo
hacž kłm to ja.

„Haj, horzo,“ holečka jednorje wotwjerdži.

Džemoj něwotre krocžele čžicho pódla kłebje. Wobkledžuju, so
to takle njeponđže. Sapočžnu hinať.

„Kak daloko je hacž do najblišcheye wšy?“ woprašam so.

Daloko niž, kłnana šchwórcž hodžiny.“

Šchwórcž hodžiny? A ja kłebi myšlach so so s teho ľěka
ani njewumakam.“

„Ale ja naschey wšy je sažo hola a hišćeje daloko.“

„Kroschu waš, ludžo, tak móžecže tu živi byč? Nještwšta
so wam wošřjedž tych mjelčžnych kłójnow?“

Holja wudžera na mnje wulkej woczi, jako so njemohľa
dočž nadžiwacž, tak so móžu tak hlupje woprašecž.

Sawěšče kłm so pschi kłanym hašbowak.

Mjes tym bě hižo psches kłójny přenja tšěcha widžecž.

Tšěšhta mala a pod njej kłěžka runje tak mala. A wšchitke
drube domečži tak njenahladne, jako dječžaze hraťki, wšchitko so
pokłiluje jako w dowěrije k jemi. Šoko wokoľo něšchto polow, na
kotřžž kłude žito rošče a len a dale sady „hola“. Šchto by so
w njej čłowskiho žiwjenja nadžal! Wšchaf je so tu tež čłowjek
kłmjenšchil, wšcho je tu kłuduschke a njenahladne. Ja paľ roš-
myšľuju a sapominam na kłwoju rjane pschewodžertu.....

„Hdyž paľ macže tu korečžmu?“ so ju woprašam.

„Ja kłm s korečžmy“, wotmolwja.

„Tak? To nje šwjeľeli. Kak wam rěčaju?“

„Mi? Šanka“.

„Kłane mjeno. Móžu drje pola waš psches nóz wostacž,
Šanicžka?“

„Wějo, so móžecže a tež wostanjecže. Wot tudy je do naj-
blišcheye wšy hišćeje kłětro daloko, dwě/hodžiny. A wy dyrbi-
če wotpocžnyčž, prajesche na mnje pohladajžy.“

Ššym tajki špróžny abo šbudžuje moja hubjena postawa
kłobuželnosć, tuteje dobreje holečki? Ale nješněwam so nad
njej, wotwjerdžujžy jenož jejny wušud:

„Haj, je mi trjeba, so bych wotpocžnyčž.“

W korečžiny bu mi špěšchne štwicžka pschiprawjena. Šajki
běch šbožowny, so móžach so wumyčž a někak pschiprawicž, so
njebhch wubudžil wjeľelosć dobrých holicžow. Došončžiwšchi
kłwoju pschiprawjeřšťu próžu a naschewizijchi a napojiwšchi kłwój
wupoščženy žoldť, kłm k wotnu pschistupil, so bych k selenej holi
pohladal, po kotřžž kłm so telko hodžin a s tajkim čžerpjenjom
wšeff... Ale kajka to směna! Sa tu kłwětu! Njebjo nad
holu běšche kłwoje jašne módre barby šhubiko a běšche so pokřřlo
s biblijnymi nřócželemi, hola paľ, wona prjedy čžicha, ľěnja,
morta hola, so kłonjesche a jejny seleny pohlad s njelicžom-
nymi rychle so sečžehowazymy a kłonjazymy žolmami žolmjesche

— jako morjo we wichorje. To je hola w dźele. Stona pod biczom mētra so je pšches jatwriene woſno do mojeje ſtwiczi kſchec. Kajta je nětko majestotna! Njemōžu ſo wottorhnyč wot tuteho džitwadla a wotproſchuju čerpjazu a we ſwojim čerpijenju taſ kraſnu „hola“, ſ hym wo njej ſ tajkim deſtektom wyſliſt a rēczaſ. Sapſchijam derje luboſeč holanow ſ jich njeſapſchijomnej ſelenej holi, taſ bōjſzy lēnjej w lēcžnym pſchipoſduju a taſ bōjſzy majestotnej w lēcžnym wichorje! Luczi kſhudazy drēja ſo tu na pēkacžnych polach, kž ſo jim jenož ſnadnje ſa jich prózowanje džaſuja — ale woni njeſforža a nježadaju po wumēnjenju, haj jim ani njenadpadnje po njej žadač. Woni ſo narodžichu jako holenjo a woſtamu tō hač do ſmjercže....

ſo njeuwjedrje bēſche kraſny wječor. Eſym woſno wote-wriſ a ſ polnym dychom wōn wocžerſtwijeneje hole dychaſ. Wot-pocžowaſche po dźele, ſ jich wjerſchom ſo kurjeſche a ſ njej wot-ſnutowaſche wichelatorj ſpēw.....

Eſedžach doſho pſchi woſnje; wo iſtwicžy ſo pomatu ſa-čžmi, na wobloſy wuſtocžichu hwēdy a hola wocžichny... Tež w korežnje wſcho wocžichny. Bēſche hižo rjenje poſdže. Mi ſo wſchaſ hač dotal wot woſna njechaſche, a ſhladowach do čžny na tu ſtronu, hdžež ſo na jaſniſchej wobloſy čžornjeſche ſo kſho-waza, ſpiza hola... Ale ſchto to? Čžichi ſchepot a dwē ſežinje w ſahrodže. Nětko ſo ſežinje wužicho ſ kſebi pſchitkōčitej a po nōžuej čžiſchinje ſchepoze hubka. Njemhlu ſo, ſo je jedyn ſ tuteju ſežinow ſanka!

Ach, potom drje kſmēdžeſche ſo w duchu wuſmjoeč mojeho džitwoneho praſchenja, hač ſo jej tu njeſtſka! Wſchaſ je luboſeč w holi kaž druhdže.

Zyrkej a ſtat.

Saſte wucžerſke towarſtvo bē njedatno wo nabožniſtim roſtwucžowanju mjēs ſwojimi ſobuſtawami wothłōkowacž daſo, a to wo tutymaj praſchenjomaj: 1. Eče wy ſwōlnitwy, poſticžecž nabožne roſtwucžowanje w pſcheſjednoſčzi ſe ſažadami teho na-božneho ſjednocženſtwa, to rēka po tajkim, konfeſſionellne na-božne roſtwucžowanje pod dohladowanjom abo ſobuſtutkowanjom kotrež ſo wot zyrkwoje na nēkaſte waſchne ſtawa? — 2. Eče Wy ſwōlnitwy, poſticžecž nabožno-ſtawisninike (religionsgeſchichtlichen) roſtwucžowanje, kotrež to nabožne kulturne kubko (religiōſe Kul-turgut) na ſroſhmlitwe waſchne ſobudžela, a jene roſtwucžo-wanja macžisny (Stoffplan) — to wocžehnjenje ſ woſobje do-wanje, kotrež n. pſch. po waſchnju teho woſjewjeneho ſarijado-brnyh pocžinkow (ſittliche Perſōnlichkeit) ſpēchuje? —

Ma tutej praſcheni dyrbjeſche ſo paſ ſ jenym haj, paſ ſ jenym nē wotmolwicž. Wobhladač-li ſebi tutej praſcheni, ſpōſnajeſch, ſo ſtej wuſchitnje taſ ſtajenej, ſo dyrbjeſche wotmol-wjažy, njebhli žyle roſkudny opponenta byſ, taſ wotmolwicž, kaž to wucžerſke towarſtvo čžyſche mēčž, ſo by wunoſch tuteho wothłōkowanja w ſwojim ſmyhle wužiwalo, mjenujžy pſche-čžitwo nabožnemu roſtwucžowanju w ſchuli ſa jenu ſwētnu ſchulu bjeſ nabožneho roſtwucžowanja, t. r. na to 1. praſchenje čžyſche wono tu wotmolwu „nē“ a na to 2. praſchenje tu wotmolwu „haj“ mēčž. A to je wono tež dozpilo, ſchtož pſchi nēčžičich wobſtejnoſečach dale džitwne njeje, njech tež bolostne ſa tch, kotſiž ſu teho mēnjenja, ſo wucžerjo tola hiſcheže nabožinu ſažo pſchewoſmu. 13344 wothłōkowaniſkich papjerkow je ſo wote-daſo. Na 1. praſchenje je jich 12743 ſ „nē“ wotmolwilo, 370 ſ „haj“, a 46 ſo wotmolwjenja wſdachu a ſ 185 wotmolwje-njow njebē ſ ſpōſnacžju, hač haj abo nē. Na to 2. praſchenje je jich 11301 ſ „haj“ wotmolwilo, 1516 ſ „nē“, 52 ſo wotmol-wjenja wſda a ſe 475 wotmolwjenjow njebē ſ ſpōſnacžju hač je to haj abo nē. Tuž nētk ſaſte wucžerſke towarſtvo woſjewja, ſo

ſaſte wucžerſtvo (to drje ma tola rēlacž, ſo „ſaſte wucžerſke to-warſtvo“??) to poſticženje konfeſſionellneho nabožneho roſtwucžowanja wotpočaže, mjenujžy je 95,5 proz.; jenož ta ſnadna licžka tch 370=2,77 proz. je tež hiſcheže dale ſwōlnitwa, pod dohladowanjom abo ſobuſtutkowanjom (mjenujžy zyrkwoje) dže-kač; 84,69 proz. ſaſteho wucžerſtwa (?? pſchirunaj to pſchirpom-njeny prjedy!) žadaju ſebi ſwētnu ſchulu, bjeſy wſcheho kon-feſſionellneho ſwjajaſnja. A „ſipſchecžanſka wucžerſka nowina“ praſi ſ temu: „To roſkudženje w praſchenju nabožneho roſtwucžowanja je pola wucžerſtwa“, a to, hač runje je ji lēpje hač nētkomu druhemu ſnate, ſo nimaju wucžerjo roſkudžicž wo tym, ſchto ſ naſchej ſchulu budže, ale ſtarſchi! Starſchi! Bohužel je tež mjēs Eſerbami jich hiſcheže doſeč ſtarſchich, kotſiž to nje-wjedža a hiſcheže wjažy tch, kotſiž ſo pſchegara maſo wo tuto žyle praſchenje ſtaraju a tej wēžy hič daja, kaž čže! Je to ſtraſčna njeprawda naſchich ſtarſchich, ſ kotrež ſo na ſwojich džecžoch pſchehrēſcha. E ſo džecžom tōn pučž ſ Bohu tež w ſchuli počaže a ſo ſo ſo wone tež w ſchuli po tutym pučžu dale wjedu, to je a dyrbi tola žadanje kſchecžanſkich ſtarſchich bječ. Nēſchto wo ſtawisnach kſchecžanſtwa kſchecž, kaž to wucžerſke towarſtvo to ſe kſwojim 2. praſchenjom čže a ſa doſeč ma, to njeje a nje-budže ženje to, ſchtož je naſchim džecžom muſne a trēbne! Duž, kſchecžanſy ſtarſchi, duž ewangelſy ſtarſchi hladaječe ſwoje prawa a ſwoje najdrōžſche kubka, ſwoje džecži! Naſchi katolſy ſtarſchi ſu nam tež tu ſažo doprēdka!

To jene nočžemy na boſu woſtajičž ale čžemy jo wuſbē-hnyč, mjenujžy tu maſu licžbu tch 370 wucžerjow, kotſiž pſche-čžitwo tež naſylnej wjetſchinje hłōkowachu. To rēka ſmužicže wuſtupicž! Pſchi tym njech njewoſtanje njeuwprajene, ſo do tuteho „ſaſteho wucžerſkeho towarſtwa“ wſchitny wucžerjo a wſchē wucžerki njeſluſcheja. Runje w tutych dnjach woſjewjeja ſ ſipſka tſi wucžerſke ſjednocženſtwa, ſo pſchihłōkujaja ſ nēkotrymi wumēnjenjemi tym ſažadani, kotrež je „Eſwobodne wucžerſke ſjednocženſtvo ja nabožne roſtwucžowanje w ſchuli“ ſ nahlad-nyimi mužemi zyrkwoje wucžiniko; ſu to: nabožni wucžerjo nēm-ſko-nacionalneho wucžerſkeho ſwjajaſa ſa ſipſ a wokolnoſeč; kon-ferenza wucžerkow ſa nabožinu; ſaſte wucžerſke ſjednocženſtvo (Lehrergemeinſchaft), wotdžel ſa ſipſ; to ſwobodne ſjednocžen-ſtvo bē ſo ſ ſipſchecžanſkimi duchownymi dojednaſo, ſo ma na-božina w ſchuli ſo dale dawacž; a te tſi tomu pſchihłōkowaze ſjednocženſtwa n. pſch. woſebje wuſbēhnu, ſo ma Biblija to žorko žyleho nabožneho roſtwucžowanja woſtačž kaž ewangelijum we duchu reformazije. E ſchtož je w tym hewaſ nētkle taſ maſo wu-ſchwalenym ſipſu mōžno, čžehodla niž tež druhdže.

A temu dyrbi ſo pſchezo a pſchezo ſažo wuſbēhnyč, ſo zyrkej tola do žyla wjažy njecha, ſo ſu duchowni ſ dohom dohladowarjo ſchulow ſwojich wožadow, kaž to wot wucžerſkeje ſtrony ſo pſchezo hiſcheže wuſkladuje to „pod dohladowanjom a ſobuſtutko-wanjom zyrkwoje.“

Wucžerjam je ſakonjy pſchewoſtajene, hač čžedža abo nočžedža naboženſke hodžiny džeržecž. A to ſ najwjetſchim prawom. Pſchetož nabožina je jena pſche kſhutna wēž a žada žylu wutrobu, dyrbi-li to žohnowanje płodžicž, kotrež w jeje možy je. Duž mōže a kſmē, haj dyrbi ſo kōždy wucžer ſarjež, kotryž to ſe ſwojim ſwēdomnjom ſjednocžicž njemōže. Tehodla maja ſo ſchulſke gmejny ſ čžažom wo to ſtaracž, ſo hnydom nēčtō drugi nabožne ſchulſke hodžiny pſchewoſmje. A ſ temu je na prēnim mēſtnje wožadny duchowny pomowanj. —

Nētk je tež ſkōncžnje taſ daſo, ſo kſmē zyrkej ſwoje dawki ſažo ſbēracž. E ſakon wo tym je hotow; dawki ſbēraja gmejnyžy dawkiſbērarjo dale. —

Armenišky.

Wschelake saczucza je drje ta njedawno tu podata rosprowa wo pscheczejhanju Armeniskich psches naschich swjatarjow i wulkeje wojny, psches Turkow, i budzila. Wo Armeniskich jich najwjazny pola naj jenož do zyła něšto toho dla wě, dofelz je ho sako a sako sa nich probylo, sa nich, kotsiž buchu wot Turkow, mohamedanow, krjudowani, pscheczejhani, morjeni.

Schtó hu tuczí Armenišky? Hdže bydla woni? Abó skoro šepje ho po tutych poslednich mordarskich pscheczejhanjach praschesch: Hdže bydlachu woni?

Armenišky hu indogermaniski lud, kaž my, niz semitojo abó drusy. Woni hu prastary lud a bydlachu pschi Czornym a Kaspijskim morju, tam, hdžež biblistu horu Ararat namakaj, hdžež tež tej řězy Mesopotamišćeje, Eufrat a Tigris ho žorlitez. Armenišky běchu febi tutón kraj, do njeho pschiczahnywšchi, dobyli, runje kaž Germanojo, Eslowjenjo tež, kotsiž do hamyweje indogermanišćeje hwojby ludow hłušceju. Tola kaž židowski lud, buchu tež woni wotwizni wot Asyriskich, Medijskich, Persiskich, Syriskich, doniž ho jim w 2. lětstotku do Šchrystusoweho naroda nje poradzi dwe kamoštatnej armeniškej kraleštwje sakožicž. Wulko- a Mało-Armeništu. Jednu i tych kralow Wulko-Armenišćeje dobu febi wulke kraleštwy, febi wokolne ludy podežiznywšchi. Tola tež jeho kraleštwy febi Romjenjo podežiznywšchi, kaž tak někotřežfuli druhe něhdže w tym čažny Jesuškoweho naroda. Rónž 3. lětstotka po Šhr. bě ho kšeseczanška wěra w kraju tak roščerila, so hu sa jeničku nabožinu pschepósujata. Šmutščne njeměry šćinichu móžne, so tuto kraleštwy, wot wschelatich njepscheczelow nadběhane, rospadny, a to wot lěta 1080 hem. Do kraja džělach ho Grichojo a Turkojo, posdžišcho Persišky a šćončnje Ruškojo w lěcže 1825; tuczí 1878 Turkam dalšich kruč armeniškeho kraja i tym wjele mjenowanym Batu wotdobuchu.

Mało-Armeniška hu na čaž wot Wulko-Armenišćeje podežiznjena, potom wot Romjanow; hu pak pschi rospadnujenu Wulko-Armenišćeje 1080 sako kamoštatne kraleštwy, doniž njebu dla šmutšnych njeměrow — wot Egiptowskich pschewinjene. Šćončnje pschindže žyh kraj do mozy Osmanow, Turkow.

Šćěhnyk toho wscheho je, so hu Armenišky hižo wot dawno hem nimale po žylej šenti rosprowšeni — skoro kaž Židža — a po wulkej wójnje hu woni nětk hišćeže bóle rosprowšeni a rošennaczi, kaž móžachmy my to tu čitacž. Še Židami hu Armenišky tež w tym psches jene, so hu i wulkeho džěla pschelupžy a wikowarjo. Še ho woblicžilo, so Armenišky bydla abó šepje do wulkeje wójny bydlachu: w Afrizy 5000, w Rańškej Indyškej 5000, w Persiškej 100 000, w Rušowskej 500 000, w Šsedmohórškej 8000, we Wuherškej a Galiziskej tež 8000, na Balkanje 400 000, w Asiskej něhdže 1 miljón a po Europje hišćeže 1000.

A temu hišćeže něšto wo kšeseczanštwje njes Armeniškami. Powjeda ho, so je hižo japošchtol Judasch Thaddäus Armeniskim to ewangelijon wo Jesuškú Šchrystusku pschepowjedat; hač temu wopravdže tak, njehodži ho wjazy dopokasacž. Wěste je, so je biskop Gregor Roschwětleny i Kappadozišćeje wokoło lěta 300 wulki džěł Armeniskich a jich krala sa kšeseczanštwy dobył. Po tym bě Wiesrob mižionar njes Armeniskimi. Biblija hu do armenišćeje řěcže pscheložena a je kaž něhdžežfuli druhdže saporčatk žyleje literatury, žyleho pišmowštwa. Wiesrob bě t temu wokoło lěta 440 armeniške pišmiki wunamakal. Pschewižowarjo šćareje póhanskeje wěry pak kšeseczanow pscheczejhadu, i pomozy Persiskich, doniž njebu po wjele krawnych čzwilowanjach wokoło lěta 485 hwojoda nabožiny wumowana. Tola armeniška žrtej ho bórny wot druheje kšeseczanšćeje žrteje džěli

psches to, so ho wona sa wučzbu mnicha Theodosija a druhich wupraji; tuczí wučzachu a wušnowachu, so je w Šchrystusku Jesušku jenož jena natura, kotraž je ho čłowjek šćinika; pschewižowarjo tuteje wučzby, kotraž ho w 2 artiklu wot powšchitkowneho wušnacza džěli, buchu Rezarjo mjenowani a jim tež Armenišky hłušchachu. A dofelz je jich stary kraj psches hory atd. wot druhich džěleny, hu woni tež pschi tutej wučzby wostali, doniž ho w lěcže 1439 i katolškej žrteju sako njewujednachu. Woni pschijachu to wušnacze, so šćej w Jesuškú Šchrystusku dwe naturje, Bójška a čłowška, wobchowachu pak hewak hwoje wošebitošće, kotřež běchu w běhu lětstotkow w žrtewiniskim waschny nastate. Naspomnič čzemny, so je armeniška řěcž něhdy w asiskej kšeseczanškej žrteju wulkeho wliwa měia; wjele starožrtewiniskich špižow hu nam jeno w armeniškej řěcži šđeržane. Dofelz pak běchu ho i katolškej žrteju jenož te armeniške wošady wujednake, kotřež i wonka šćareje Armenišćeje bydlachu, stara Armeniška žrtej pak niz, manny njes Armeniskimi nětk dwojaku kšeseczanšku žrtej. Unirowanu, i katolškej šćednocženu, a schismatišku, kaž tu druhu staroarmenišku mjenuja.

Staroarmeniške žrtewinšće waschnje je jara podobne temu grichiško-katolškej žrteju. Pschi kšeczenizy ho tón, kiž ma ho kšecžicž, tróžy i wodu wobtrjepi a podnuri; i kšeczenizy je hnydom firmowanje šćednocžene; pschi hwojatej wjecžeri ho šćěhany kšěb wudžěluje.

Šlowa tuteje žrteju je patriarch w Etchmiadzin; tutemu šćaj podštajenaj arzbiskopaj w Jerusalemtje a Konstantinopelu. Šđěłanošć armeniskich duchownych je hnadna, hnadnišće pak hišćeže jich dokhody, kotřež i wjetšcha i dobrnych darow wobšteja. Wot lěta 1839 hu ewangelišky mižionarojo šćapočeli, nowe žiwjenje a wjazy šđěłanošće do armeniškeje žrteju šćorjenicž.

Š bliska a i daloka.

W Draždžanach hu pjatt, 16. julija, 11. ewangeliško-lutheršća synoda wotewřjena psches prezidentu ewangeliško-lutherškeho konsistorija, t. D. dr. Böhme. Šćej pobjedzenja budža tón křóc jenož na nělotre dnj wobmješowane. Wo nich drje nam tu jedny naschich řerbškich synodalow pscheczělniwje drobnišćeje rošprawny poda. — Šćej džěla, kotřež ho našymu dale pschewjedu, hu wulky wažne sa našchu ewangelišku žrtej, hdž ma ho džělenie žrteju wot šćata pschewjeseč, je to pschede wschěm wustawa žrteju (Verfassung), kotraž ma dalewobšćacze žrteju tež pschi nowych wobštejnosčach swěšćicž; wošebity nadawt je tež to pjeněžne jarjadowanje; jeje duchowni a jasčojnizy maja ho na tajke dokhody šćajicž, kaž to jim pschěhłušcha; a t temu je hišćeže tych džěłow, wjetšich a mjenišchich, jara wjele. Wöh daj, so by ho šćnodže tole wscho radžilo, Bohu čšćeci, našchim wošadam a žylej žrteju pak žohnowanju!

Š Barlina jedny dawawt t wěžy: „Nabožina w šćuli“. Jedny Barliński měšćeczanški šćstupjet, kotryž ma šćulšće wěžy wobdžělacž, dosta njedawno list, w kotrymž ho jemu 16 000 hr. pošćiczi sa to, so by ho jemu poradžilo, nabožine rošwucžowanje i Barlińskich šćulow wotštronicž. A tutón měšćeczanški šćstupjet njese tutón list, kaž drje by febi to myšćlicž hmyš, do šćchlow tyknył ale je i tym abó i tymi pošćiczerjemi — kotsiž běchu „Cohn, . . . haža“, podpikali, telefontizy jednal. Dofelz hu to runje 16 000 hr., šća ho to šćerka bhez wot jich wjazy, a niz dar jeneho. — Botaschim, tež tutón řěd a pucž je jim prawy!

Čšćěch a naklad Ššmolerjež knižicžišćčětnje a knižatnje, šćap. družštwy i wobmj. ruč., w Ššerbiskim domje w Budyšćinje.